

PRAMENY V KORESPONDENČNÍCH KŘÍŽOVKÁŘSKÝCH SOUTĚŽÍCH ČSHAK

Příloha Směrnic (2019)

Obsah:

- I. Obecná část
- II. Seznam základních pramenů
- III. Seznam doporučených pramenů
- IV. Nepovolené prameny

I. OBECNÁ ČÁST

1. Úvodní ustanovení

1.1 Tento dokument je závazný jak pro autory, tak pro řešitele křížovek.

Komentář: Dokument stanovuje pravidla pro práci s prameny a je závazný pro autory i pro řešitele. Protože díky seznamu pramenů podléhá časté aktualizaci, je třeba sledovat zejména na webových stránkách ČSHAK (dále jen „svaz“) jeho aktuální znění.

1.2 V korespondenčních křížovkářských soutěžích (autorských, řešitelských či autorsko-řešitelských) pořádaných svazem je autor povinen uvést **prameny**, tedy kompletní a přesně specifikovaný výčet všech publikací, z nichž čerpal vpisované, legendové a odborné tajenkové výrazy včetně odborných dílčích výrazů. Autor ani řešitel však nesmí používat pro dokládání výrazů či jejich jazykové a věcné správnosti výrazů takové prameny, které nejsou v České republice běžně veřejně dostupné.

*Komentář: Příloha Směrnic určuje **povinnost** pro autory křížovek uvést **všechny použité prameny**, tedy výčet všech publikací, z nichž autoři křížovky čerpali. Autor i řešitel smí používat pro dokládání výrazů či jejich jazykové a věcné správnosti výrazů takové prameny, které jsou v České republice **běžně** veřejně dostupné (městské, obecní a regionální knihovny, knihkupectví). Toto opatření je zejména ochranou řešitelů, kteří nemají možnost sehnat odlehlé prameny.*

Pro soutěže se požaduje dokládání odborných tajenkových výrazů, ale také dílčích výrazů tajenky, které mají povahu odborných výrazů a objevují se například v dokončení tajenky.

Jedním z hlavních účelů těchto ustanovení je vymezení prostoru pro řešitele při vyhledávání a ověřování výrazů. Řešitel má tak možnost vycházet ze stejných zdrojů jako autor.

1.3 Seznam použitých pramenů je autor povinen uvést kompletně a přesně současně s propozicemi při vyhlášení příslušného ročníku soutěže, nebo (jako např. v případě ČKL nebo autorských soutěží) v rámci zadání své soutěžní práce. Přesným uvedením se rozumí specifikace každého pramene s udáním jeho autora, přesného názvu, vydavatele, čísla vydání (pokud v jednom roce byla dvě a více) a roku vydání. Za přesné uvedení pramene se považuje také uvedení **zkratky pramene** ze seznamů tohoto

dokumentu v částech II a III (viz též bod 9) s uvedením roku vydání v případě více vydání knihy.

U vícekolových soutěží autor nemusí v každém kole využít všechny prameny ze seznamu jím použitých pramenů v daném ročníku soutěže. Pro jednotlivá kola lze prameny měnit. Pokud autor v propozicích uvede pro celý ročník vyšší počet pramenů, než je jejich limitovaný počet, musí u každého kola jejich počet redukovat dle bodu 9.

Komentář: Ustanovení nastavují pro autory i řešitele rovné podmínky v korespondenčních soutěžích. Dávají řešiteli možnost, aby vycházel ze stejných zdrojů jako autor.

Ustanovení dále dává autorovi možnost, aby místo plných názvů používal z důvodu úspory prostoru zkratky uvedené v seznamech částí II a III (viz dále).

2. Rozdělení pramenů

Pro účel povinného uvádění pramenů a dokládání jazykové a věcné správnosti výrazů v korespondenčních soutěžích se prameny dělí na **prameny v knižní tištěné podobě, jiné tištěné podobě a prameny v elektronické podobě**. Za tištěné prameny (publikace) se nepovažují texty vytištěné z elektronických médií. Tištěná i elektronická forma musí být vždy spjata s profesionální komerční formou publikace.

Komentář: Oddělení knih od jiné tištěné podoby (periodika apod.) má svůj smysl pro dokládání výrazů (viz dále). Jednotlivé druhy pramenů jsou blíže rozvedeny v bodech 3, 4 a 5.

3. Knižní tištěné prameny

3.1 Prameny v tištěné knižní podobě jsou zpravidla neperiodické tištěné publikace, vydané registrovaným vydavatelstvím nebo nakladatelstvím, veřejně publikované a běžně dostupné. Tyto prameny se pro účely Směrnic dále dělí na prameny

- a) základní;
- b) doporučené;
- c) ostatní;
- d) překladové slovníky;
- e) cizojazyčné publikace.

Komentář: Podskupiny jsou vyčleněny zejména pro účely regulace užití pramenů v jednotlivých soutěžích. Běžná přístupnost je blíže vysvětlena v komentáři k bodu 8.5.

3.2 Prameny základní (PZ) jsou ze všech tištěných knižních zdrojů preferovány nejvíce. Jsou základem pro tvorbu křížovek a jsou dostupné i začátečníkům. Aktuální výčet základních pramenů je uveden v připojeném seznamu v části II.

3.3 Prameny doporučené (PD) jsou tištěné knižní prameny běžně rozšířené, užívané, osvědčené. I když jsou některé tyto prameny staršího vydání, stále mají vysokou informativní hodnotu. Aktuální výčet doporučených pramenů je uveden v připojeném seznamu v části III.

***Komentář:** Výhledově by měl být výčet pramenů této skupiny doplňován zejména o nově vyšlé encyklopedie a slovníky (oborové či všeobecné). Méně používané a zastarávající prameny mohou být naopak z tohoto seznamu vypouštěny.*

3.4 Prameny ostatní (PO) jsou tištěné knižní prameny, které nejsou uvedeny v některém z připojených seznamů a které si volí autor. Autor ve svém vlastním zájmu (i v zájmu soutěže) dbá na to, aby se nejednalo o prameny příliš odlehlé a nedostupné (viz bod 8.5).

***Komentář:** Co se týká **pramenů ostatních**, ty nejsou vyjmenovány ani doporučovány a autor si je volí podle svého uvážení. Starší prameny z této kategorie je třeba používat se zvýšenou pozorností a s důrazem na nutnost přihlížet na vědecky překonané názory a informace, tedy k jazykové a aktuální věcné správnosti z nich použitých výrazů (viz též bod 6).*

3.5 Překladové slovníky (PS) a cizojazyčné publikace (CP), které jsou pro soutěže svazu povoleny, jsou pouze **tištěné knižní překladové slovníky a slovenské tištěné knižní prameny**.

***Komentář:** Není na místě, aby portfolio pramenů v soutěžích svazu bylo zbytečně rozšiřováno o další neslovenskou cizojazyčnou encyklopedickou literaturu a jiné neslovenské cizojazyčné knihy. Autoři i řešitelé českých křížovek si musí vystačit s již tak dosti širokým okruhem literatury.*

3.6 Z praktických důvodů lze nahradit ve výčtu základních a doporučených pramenů, použitých v dané soutěži, některé jejich plné názvy (autora a název díla) zkratkami podle částí II a III (např. MČSE, DID 4, NEOLOG 2 apod.). Číslo za zkratkou publikace může znamenat buď příslušný díl (např. NEOLOG 1), nebo počet dílů příslušné publikace (encyklopedie) – např. DID 4, DID 8, UNI 1, UNI 2, UNI 4, UNI 10), nebo může rozlišovat různá díla jednoho autora či vydavatele (např. KNAP 1 – Knappová: *Jak se bude jmenovat?* a KNAP 2 – Knappová: *Jak se bude vaše dítě jmenovat?*).

3.7 V případech, že publikace stejného autora a stejného názvu se dočkala několika vydání, **je vždy zapotřebí za pramen nebo za zkratku pramene uvést do závorky rok vydání**, např. SCS-R (1971), KNAP 1 (1985); pokud se taková publikace dočkala více vydání v jednom roce, pak i číslo vydání. To platí i pro nová vydání ve výčtech ještě nepromítnutá. Proto např. **použití dvou různých vydání jednoho pramene se považuje za dva prameny**. Pokud není uvedeno číslo vydání, má se za to, že jde o 1. vydání v daném roce.

3.8 U plných názvů **doporučených, ostatních a ostatních cizojazyčných pramenů**, které nemají v tomto materiálu zavedené zkratky, je třeba uvádět vždy plný název publikace, jméno autora (autorů), vydavatelství a rok vydání.

4. Jiné tištěné prameny

Prameny v jiné tištěné podobě (PJTP) jsou tištěné publikace, vydané registrovaným vydavatelstvím nebo nakladatelstvím, veřejně publikované a běžně dostupné (viz 8.5).

Rozumí se jimi zejména česká odborná periodika, ročenky, katalogy, příležitostné publikace, výroční tisky a další tiskoviny svazu, křížovkářské pomůcky svazu apod.

5. Elektronické prameny

5.1 Prameny v elektronické podobě (EP) jsou elektronická média ve formě CD-ROM nebo DVD a internetové prameny prezentované v podobě internetových adres a odkazů. Elektronické mutace tištěných knižních a jiných tištěných pramenů (např. publikace ve formátu pdf, publikace na CD-ROM, encyklopedie na DVD apod.) a internetové odkazy na tištěné publikace se považují za elektronický pramen.

Komentář: Jiné než uvedené nosiče (např. flešky, paměťové karty, harddisky, diskety) nejsou povoleny.

5.2 Média CD-ROM a DVD jsou přípustná, pokud jsou dostupná (v komerční síti nebo v knihovnách podobně jako knihy), profesionálně vydávaná registrovanými vydavatelstvími či nakladatelstvími a **nemají časově omezenou platnost užívání**. Autor, podobně jako u knihy, musí uvést plný název díla na CD-ROM nebo DVD, vydavatelství a rok vydání. Pokud je elektronické médium součástí knihy, pak musí uvést i tuto skutečnost.

Komentář: Je-li elektronické médium součástí tištěné knižní publikace, uvede autor citaci např. Velký slovník cizích slov na CD-ROM, LEDA 1999 nebo Všeobecná encyklopedie Universum A – Ž na DVD, AION CZ, redakční uzávěrka 20. 9. 2006, součást stejnojmenné knihy.

5.3 Internet (web) lze za stanovených podmínek použít v případě, že se jedná o **důvěryhodné oficiální stránky**, zpracovávající profesionálním způsobem danou problematiku (nejčastěji v podobě encyklopedických a slovníkových přehledů, seznamů, hesel apod.). **Autor musí vždy uvést plnou adresu webových stránek**. Užití internetového pramene je vázáno na podmínky, že stránky nejsou placené, nevyžadují registraci uživatele a jsou **aktivní** po celou dobu trvání soutěže, a to bez vlivu na použité výrazy. Nejsou-li internetové stránky průkazně aktivní po celou dobu soutěže, resp. příslušného kola, v němž je internetový pramen použit, nebo změnila-li se jejich náplň s dopadem na užití výrazy, nelze jiné než **doložené** autorské řešení považovat za chybné. Zajišťovací postup autorů křížovek pro dokládání výrazů z internetu přináší samostatný materiál *Postup pro dokládání výrazů z internetových zdrojů*.

Nelze používat elektronické neoficiální pomůcky či křížovkářské slovníky, ani výpisky, studijní materiály apod. Dále za regulérní prameny nelze považovat různé sociální sítě, diskusní fóra a neautorské komentáře k hlavním textům.

Vyloučeny jsou placené stránky a stránky vyžadující registraci s osobními údaji.

Vysokou míru opatrnosti si zaslouží čerpání výrazů z elektronické verze kartotéky Novočeského lexikálního archivu (NLA), a to jednak z části kartotéčních lístků a jednak z nesprávného přepisu slov do vyhledávače NLA (hesláře). **Čtení rukou nebo strojem psaných karet musí být nepochybné:** karty musí být napsány čitelně a musí mít srozumitelné, jednoznačné definice heslových výrazů (viz též bod 6). **Nesmí být rozpor mezi výrazem vyhledávače a výrazem na kartě.** Důkazní zodpovědnost má vždy ten, který užití výrazu z příslušné karty obhájí.

Komentář: Užití pramene z internetu musí autor v zájmu soutěže skutečně **řádně zvážit**. Nestačí uvést např. jen www.google.cz, www.seznam.cz, www.tvprogram.cz nebo PSJČ na webu. U takto obecných odkazů je vždy nutná konkrétní specifikace. Správné uvedení pramene z internetu je např. Příruční slovník jazyka českého a databáze Novočeského lexikálního archivu na <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>.

Důvěryhodnými internetovými stránkami jsou pro tyto účely míněny například mateřské stránky českých a mezinárodních organizací a známých firem s přímým vztahem k příslušnému výrazu (název firmy či výrobku, terminologie, oficiální seznamy apod.). Lze použít i kvalitně a vyčerpávajícím způsobem (exaktně) zpracované části Wikipedie, v odkazu řádně specifikované. Lze rovněž používat např. adresu www.mapy.cz.

Použití Wikipedie je často diskutováno. Problémem tohoto internetového pramene je různá kvalita hesel, od profesionálně zpracovaných hesel až po hesla zpracovaná povrchně a obsahující chyby. Je třeba si uvědomit, že Wikipedie je živý materiál, do něhož lze kdykoli autorsky zasahovat a měnit jej. Jako celek jej proto není možné považovat za zcela důvěryhodný, ovšem autor může na svou vlastní zodpovědnost použít kvalitně a vyčerpávajícím způsobem (exaktně) zpracované části Wikipedie, v odkazu řádně **specifikované** (přímá kompletní URL adresa, nebo např. Wikipedie – heslo Božena Němcová apod.).

V samostatném a průběžně aktualizovaném materiálu svazu **Užitečné elektronické prameny** jsou uvedeny některé zdroje, které OKK považuje za profesionálně zpracované a vhodné pro použití při tvorbě a řešení křížovek při zachování stávajících pravidel a limitů. Tyto elektronické prameny však mohou autorům i řešitelům pomáhat jen za předpokladu, že neobsahují evidentní chyby. Opatrnost uživatelů při prověřování výrazů je proto vždy na místě.

Velké opatrnosti je třeba například u kartotéky NLA, která je dostupná na adrese <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>. Je třeba si uvědomit, že kartotéka NLA je elektronickou verzí ručně nebo v lepším případě strojopisně psaných karet či vlepovaných novinových výstřižků. Karty by ve své původní podobě nikdy nemohly být uznány za regulérní pramen. **V databázi hesel kartotéky NLA se často objevují chyby, které vznikly nesprávným přepisem z jednotlivých karet**, přičemž nezdědky docházelo k záměně písmen. Např. heslo FOCTUS je autory databáze nesprávně přepsáno z karty NLA, kde je při bližším prozkoumání ve skutečnosti uveden výraz FOETUS.

Namátkou uvádíme **další rozdíly** mezi nesprávně vloženými hesly do vyhledávače a správně zaznamenanými zdrojovými kartami: nesprávné heslo ve vyhledávači (hesláři) NLA je např. OTÁZNÍK, zatímco karty NLA jsou nadepsány výrazem OTAZNÍK; heslo je ABSES – na kartě je napsáno ABSCES; vložené heslo je ADIC – na zdrojové kartě je ADIE; heslo je ADEPA – na kartě je ve skutečnosti uvedeno ADEPS; heslo je AFFISC – na kartě je však uvedeno AFFIX; heslo je AECICISPOA – na kartě je AECIDIOSPOA, případně AECIOSPOA; heslo je AITO – jde ale o špatně přečtenou kartu AIFR; heslo je AKISTA – na kartě je AKISTE (slov. „jistě“); heslo ve vyhledávači je AKOUITIN – karta správně uvádí AKONITIN; podobně heslo je AKRELOIN – karta je sice nadepsána rovněž nesprávně AKRELOIN, v textu je však správně uvedeno AKROLEIN; heslo AKONUISMUS je příkladem, kdy se správný tvar na kartě nedá identifikovat; heslo je AKROOLONTIE – karta uvádí správně AKRODONTIE; heslo je AKROSPOSRIE – na kartě je správně AKROSPORIE; heslo je DATKA – jedna karta uvádí výraz DATKA, druhá – nesprávně přiřazená – výraz DATLA; heslo je ARUE – karta uvádí ARNENOVÁKOVSKÝ; heslo je DOKO – na kartě je DOKOPATI; heslo je FILE – na kartě je uveden FILC, heslo je HARO – na kartě je správně uveden HARC, heslo ve vyhledávači je KNED, z textu karty ovšem plyne, že se jedná o zkrácené slovo KNEDLÍK (KNED.), podobně o zkratku se jedná u výrazu z hesláře UVED, výraz v hesláři je OBED, ale na kartě je správně

uveden OBĚD atd. atd. Výrazy z centrálního vyhledávače (hesláře) v takových případech nelze použít. Je zřejmé, že chyby dělali nejen autoři karet, ale i autoři hesláře pro elektronickou verzi.

Čtení rukou psaných karet musí být nepochybné. Nečitelný nebo sporný výraz nelze použít.

Kartotéka NLA je tak rozsáhlý materiál a chyb obsahuje tak velké množství, že prakticky není možné je podchytit v nějakém seznamu. Na druhou stranu představuje unikátní zdroj slov, která se nedostala do jiných slovníků a byla by škoda odsoudit je k zapomenutí nebo jejich užívání zcela zakázat. Zodpovědností a úkolem autorů je respektovat popsaná omezení, tyto zřetelné chyby si pohlídat a jejich užití neriskovat (viz též bod 10.1).

Výrazy z kartotéky NLA nejsou rozhodně vhodné pro soutěže určené širší křížovkářské veřejnosti a pro řešitelsky méně náročné soutěže jmenované v bodě 9.2, tj. pro Křížovkářskou kvalifikační soutěž (KKS), Křížovkářský desetiboj, ČKL – skupiny B, C, D a nižší soutěže. Rovněž nejsou vhodné pro autorské soutěže vypisované svazem.

U pramenů v elektronické podobě by se měl autor vyvarovat nedostupných, neprofesionálně vydávaných, případně časově omezených pramenů ve formě CD-ROM a DVD, stejně jako odkazů na webové stránky, u nichž vzniká odůvodněná pochybnost o důvěryhodnosti a aktuálnosti jejich dat. Mezi takové nedoporučované prameny patří internetové křížovkářské slovníky, různé amatérské slovníky cizích slov (např. <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>), i další adresy jako <http://www.hanackyslovník.wz.cz/hanackyslovník.pdf>, <http://www.zkratky.cz/>, <http://www.atlasrostlin.cz/>, www.firmy.cz apod.

Za stávajícího stavu se nedoporučuje používat **pro dokládání výrazů** elektronický Velký křížovkářský slovník (VKS; Čálek, vydavatelé Alis a FANDware) ve vrcholových soutěžích NKM, JLA, MLSK, ČKL, Lázeňské oříšky. Tento obsažný slovník je beze sporu dobrou pomůckou pro **vyhledávání výrazů**, nikoli však pro jejich **dokládání**. Vždy je třeba zde vyhledané výrazy ověřovat v nezávislých pramenech, například také ve zdrojích, na něž VKS odkazuje, nebo v jiných knižních tištěných pramenech.

Řešiteli nic nebrání v tom, aby při **vyhledávání** výrazů používal elektronické prameny. Ale při **dokládání** výrazů mají pro autory i řešitele prioritu pravidla stanovená touto Přílohou.

5.4 Zvláštní podskupinou elektronických pramenů (EP) jsou **prameny elektronických překladových slovníků a cizojazyčných zdrojů** (EPC), např. překladové slovníky na CD-ROM, DVD nebo na webu, kódy letišť, mezinárodní názvy planetek apod. Podskupina je vyčleněna pro účely **regulace**. Autor musí uvést plnou adresu webových stránek.

Komentář: I zde nestačí uvést např. Anglicko-český slovník na www.google.cz, ale správný je odkaz na konkrétní webovou stránku. Lze rovněž použít internetový odkaz na stránky, které sdružují více cizojazyčných slovníků, např. <http://www.slovník.cz/>.

Další příklady: Hais a Hodek: Velký anglicko-český (a česko-anglický) slovník na CD-ROM (verze programu 3.11, LEDA 2002); Abecední seznam názvů planetek na adrese <https://minorplanetcenter.net/iau/lists/MPNames.html> atd.

6. Výrazy ze starších pramenů

6.1 Užití výrazů ze starších tištěných pramenů před rokem 1960 včetně jejich reprintů a elektronických verzí (dále jen „**starší prameny**“) má přímou návaznost na ustanovení Směrnic (§ 202). Platí zde zásada, že **v křížovce lze použít i jazykově či věcně překonané výrazy, ty však musí být povinně obepsány vhodnou legendou a opatřeny příslušnou specifikací** (§ 49/2, § 220), nebo musí představovat **gramatickou či stylistickou alternativu** k výrazu z NJP stejného věcného významu. Užívání starších pramenů vydaných před rokem 1900 (u vícedílných pramenů rozhoduje rok vydání posledního dílu) a výrazů z kartotéky NLA **není v řešitelsky méně náročných soutěžích svazu (bod 9.2) a v autorských soutěžích vypisovaných svazem dovoleno.**

***Komentář:** Ustanovení vychází z konsenzuální teze, že při zvolení vhodné legendy lze v křížovkách za určitých podmínek použít prakticky každý výraz, který není chybný. Tedy i výraz, který je pravopisně odlišný od pravopisné podoby uvedené v NJP.*

***Stylistickou alternativou** (z hlediska spisovnosti, frekvence, dobového či lokálního hlediska a citového zabarvení – viz SSJČ, Výklad o uspořádání slovníku, §§ 18 – 22) je míněn případ, kdy se výraz z NJP a výraz ze staršího pramene liší specifikací (např. v NJP je bez specifikace a ve starším prameni se specifikací „řídce“, „nářečně“ apod.).*

Příkladem pro věcně překonanou legendu může být výraz TANA, dnes savec samostatného řádu tany, dříve řazený do řádu hmyzožravců, který je v této definici řazen do věcných opsaných chyb. Nelze tedy použít legendu „savec z řádu hmyzožravců“, ale je možné legendovat věcně správně jako „asijský savec řazený dříve do řádu hmyzožravců“. Pak by se jednalo o věcně správnou legendu. Obdobně KALOŇ nikoli jako „netopýr“ či „druh netopýra“, ale správně např. „létající savec nesprávně někdy řazený mezi netopýry“; podobně POTTO nebo LEMUR – podle NASCS „opice“, ve skutečnosti „poloopice“, by bylo možné legendovat jako „savec řazený dříve mezi opice“.

***Stejným věcným významem** je míněna skutečnost, že alternativní pravopisné podoby se vztahují jen na výrazy stejného významu, přičemž různé věcné významy nelze zaměňovat. Např. MŮRA (motýl) i MÚRA (motýl nářečně) vs. MŮR (zed') i MURA (zed', NLA) vs. MURA (proudy kamenité sutě) a MURA (kosa s obloukem). Obdobně KURA, KŮRA a KOURA (slepice), KŮRA a KORA (pletivo stromů), KÚRA (léčebná procedura), KŮR (kruchta) apod. Pravopisné alternativy se podle 6.1 musí vždy vztahovat ke stejnému věcnému významu.*

Omezení používat v řešitelsky méně náročných soutěžích (bod 9.2) starší prameny vydané před rokem 1900 a výrazy z kartotéky NLA je zavedeno ve prospěch ochrany širší řešitelské veřejnosti. Pro vícedílné publikace, které začaly vycházet v 19. století a přehouply se do 20. století (např. velký Ottův slovník naučný), bylo stanoveno, že rozhoduje rok vydání posledního dílu, to prakticky znamená, že tento slovník je povolen i v řešitelsky méně náročných soutěžích.

6.2 Alternativní pravopisnou podobu vpisovaného výrazu ve starším prameni je třeba považovat za platnou v případě tzv. **rozšíření podob výrazů**. To znamená, že **starší pramen** uvádí stejnou podobu jako NJP, ale navíc ve stejném hesle, nebo ve více samostatných heslech, uvádí ještě **podobu další, alternativní**. Jde-li u alternativních pravopisných podob výrazů o hesla ve starších tištěných pramenech (včetně jejich reprintů a elektronických verzí) a o hesla v kartotéce NLA datovaná před rokem 1960, vyžaduje se tzv. **povinná specifikace**, např. „podle Němcové“, „dřívějším pravopisem“, „dříve psáno“, „podle NLA“, „podle Kottova slovníku“, „podle Ottova slovníku“ apod.

Komentář: Časté jsou zejména případy porovnávání výrazů z Příručního slovníku jazyka českého (PSJČ) s dubletními či alternativními výrazy ze Slovníku spisovného jazyka českého (SSJČ).

Na karty NLA se zdrojem datovaným před rokem 1960 je třeba v případě překonaného pravopisu, tj. vzhledem k NJP, vždy pohlížet jako na starý pramen s nutností povinné specifikace. Tuto specifikaci není třeba uvádět u výrazů, které nejsou obsaženy v NJP, a v případech popsaných v bodě 6.3.

Např. vedle výrazu ZAKRSLÝ v SSJČ a PSJČ je v kartotéce NLA uvedeno heslo ZAKRLÝ (= zakrnělý), což je určitá pravopisná alternativa. V tomto případě však nejde o tištěný pramen, ale o kartu z roku 1812 (V. R. Kramérius) v naskenované elektronické podobě. Výraz ZAKRLÝ je tak možné použít jen s **povinnou specifikací** (např. „podle NLA“, „podle Krameria“, „dřívějším pravopisem“ apod.). Výraz ACHROMAT (optická soustava čoček, achromatický objektiv) uvedený v PSJČ se pravopisně liší od výrazu ACHROMÁT, který je uveden v NJP (SSJČ, NASCS), aniž by měl jiné stylistické hodnocení, a proto vyžaduje povinnou specifikaci, např. „podle PSJČ“, „dřívějším pravopisem“ apod. Podobně výraz LOMIKAMEN z kartotéky NLA, který se svou specifikací neliší od výrazu z NJP (LOMIKÁMEN), je třeba opatřit povinnou specifikací „podle Presla“, „podle kartotéky NLA“ apod. Další příklady: DAVIDLO (podle PSJČ, NLA, Kočího aj.) x DÁVIDLO (NJP); OXYD (kyslíčník podle starších pramenů) x OXID (NJP).

V SSJČ je běžný výraz AGÁVE (neskl. ž. nebo s.), botanický název je AGAVE. Naproti tomu v PSJČ je výraz AGAVA (ž., sklonné) spolu se synonymem AGAVE. Nic tedy nebrání tomu, aby výrazy AGAVA a AGAVE byly užity s povinnou specifikací „podle PSJČ“. Vedle toho kartotéka NLA uvádí výraz AGÁVA a také v tomto případě je nutné uvést povinnou specifikaci, např. „podle kartotéky NLA“, „podle Zeyera“, „podle Heyduka“. Pokud by ale autor uvedl mezi prameny RYS 3, pak by se povinné specifikaci vyhnul.

V SSJČ je výraz OBRAŇOVATI (= ochraňovat, bránit, hájit) uveden jako „zastaralý“. Se stejnou specifikací je uveden i v PSJČ (v tištěné i elektronické formě). Výraz OBRAŇOVATI se vyskytuje také na 32 kartách NLA. Vedle toho však v kartotéce NLA existují také 2 karty u hesla OBRANOVATI. Jde o jazykovou podobu lišící se jak od NJP (v našem případě SSJČ), tak od hesla v PSJČ a od 32 karet NLA. Z karet plyne, že výraz OBRANOVATI byl užit v 19. století. Tuto podobu lze použít, ale pouze s **povinnou specifikací** „podle dřívějšího pravopisu“, „podle kartotéky NLA“, „podle Sušila“.

Výraz NAPOMINÁČ v PSJČ má stejnou specifikaci (*, řídký) jako výraz NAPOMÍNÁČ v SSJČ. Proto lze výraz NAPOMINÁČ použít pouze s povinnou specifikací „podle PSJČ“.

Speciálním případem je výraz TÓGA (starořímský svrchní oděv). Ten je v NJP uváděn ve tvaru s dlouhým Ó, ale v PSJČ je zapsán jako TOGA. Zdálo by se, že je nutné tento výraz opatřit povinnou specifikací. Jenže v této krátké podobě je uveden i ve Slovníku antické kultury, což je pramen vydaný po roce 1960. A v takových případech platí, že výraz je považován za alternativní bez potřeby povinné specifikace, pokud je čerpán z pramene po roce 1960. Pokud autor neuvede SAK jako pramen a uvede jen PSJČ, musí připojit povinnou specifikaci (např. „podle PSJČ“). Je zřejmé, že **práce s výrazy a jejich legendou závisí na tom, z jakého pramene autor vychází.**

6.3 Výraz ze staršího tištěného pramene nebo z elektronické kartotéky NLA, který je obsažen i v NJP, je pravopisně odlišný a **má odlišnou specifikaci (gramatické či stylistické hodnocení)** než výraz v NJP stejného významu, je možné bez problémů použít, aniž by bylo povinné tuto příslušnou specifikaci v legendě uvádět. Odlišnou gramatickou specifikací je míněn například jiný rod podstatného jména. Odlišným

stylistickým hodnocením je míněno upřesnění např. řídkých, knižních, nářečních, zastaralých, slangových a jinak stylisticky charakterizovaných výrazů.

***Komentář:** Má-li vpisovaný výraz ve starším tištěném prameni nebo v kartotéce NLA jinou specifikaci (gramatické či stylistické hodnocení) než v NJP, považuje se za **příbuzný výraz**, který lze i přes pravopisnou odlišnost vůči NJP uznat za správný.*

Například výraz ŠEPINKA (PSJČ) se liší od výrazu ŠEPINK (SSJČ) svým rodem, tedy gramaticky. Zatímco SSJČ uvádí rod mužský, PSJČ specifikuje výraz jako rodu ženského. Díky tomu lze výraz ŠEPINKA z PSJČ užít jako alternativní, a to bez povinné specifikace. Běžný výraz mužského rodu FÍK (NJP) je v kartotéce NLA rozšířen o heslo FÍKA v ženském rodě. Jedná se tedy o odlišnou gramatickou specifikaci a výraz lze bez problému použít bez povinné specifikace.

V SSJČ je výraz CESTA, v PSJČ je také výraz CESTA a v samostatném hesle i výraz CESTÍ (= cesta) se specifikací „řídce, básnický“. Použití výrazu CESTÍ tedy nic nebrání. Podobně výraz TŘED (podle NJP „střed“) je třeba opatřit specifikací „podle Klicpery“.

V křížovkách s obtížnějším stupněm legendy není nutné specifikaci (stylistické hodnocení) uvádět, a to ani v případě starších pramenů, nejde-li o povinnou specifikaci.

6.4 Výrazy ze staročeštiny je nutné specifikovat vždy jako „staročeské“, neboť staročeština se pro účely Směrnic považuje za samostatný jazyk.

6.5 Shrnutí

Při zkoumání hranice mezi uznáváním a neuznáváním pravopisné podoby ve starších tištěných pramenech (viz 6.1) se uznává podoba ve starším tištěném prameni

- a) při **rozšíření** pravopisné podoby uvedené v NJP tím, že **vedle podoby z NJP** uvádí starší tištěný pramen nebo kartotéka NLA ještě **další alternativní podobu** výrazu (při tomto rozšíření je nutno uvést povinnou specifikaci);
- b) při **odlišné gramatické a stylistické specifikaci** v NJP a ve starším tištěném prameni (zde není povinné uvádět povinnou specifikaci).

V řešitelsky méně náročných soutěžích svazu (viz bod 9.2) se užívání výrazů ze starších pramenů před rokem 1900 a z kartotéky NLA **nedoporučuje**.

***Komentář:** Body 6.1 až 6.5 zahrnují problematiku tištěných knižních pramenů z 19. století (např. Ottova slovníku naučného, dílů I – XIV a Česko-německého slovníku Fr. Št. Kotta na <http://kott.ujc.cas.cz> – použití jiných tištěných pramenů před rokem 1900 se nedoporučuje) a starších a problematiku elektronické podoby kartotéky NLA, která excerpuje literaturu od roku 1770. U těchto pramenů se někdy objevuje starý, překonaný pravopis (např. g = j), který by mohl činit problémy u výrazů, které nejsou obsaženy ani v NJP, ani v jiných pramenech 20. století. Takové výrazy lze sice používat, ale v případě překonaného pravopisu musí autor uvádět povinnou specifikaci jako „dříve psané“, „dřívějším pravopisem“, „podle Němcové“ apod. Uvedená opatření dávají autorům možnost používat i staré výrazy (včetně výrazů před rokem 1900), ovšem se správnou legendou a specifikací.*

7. Prameny nepovolené

Prameny nepovolené jsou prameny, které nesmí použít autor pro tvorbu křížovek a řešitel pro dokládání jazykové a věcné správnosti výrazů. Výklad k nepovoleným pramenům a výčet některých z nich je v části IV.

8. Pravidla užití pramenů

8.1 Autorem použité prameny v tištěné knižní podobě nejsou pro řešitele závazné. Řešitel může pro dokládání jazykové a věcné správnosti použít **jakékoliv tištěné knižní prameny**, i ty, které neuvedl autor, pokud ovšem nejsou zahrnuty do pramenů nepovolených, nebo pokud se nejedná o prameny cizojazyčné (viz též 8.2 a 8.3).

8.2 Řešitel nesmí k dokládání jazykové a věcné správnosti výrazů používat **tištěné knižní prameny cizojazyčné** s výjimkou překladových slovníků a slovenských knižních pramenů.

8.3 Autor smí použít z kategorie **pramenů v jiné tištěné podobě** pouze české prameny. **Autorem uvedené prameny v jiné tištěné podobě jsou pro řešitele závazné.** Řešitel nesmí k dokládání jazykové a věcné správnosti výrazů použít jiné prameny z této kategorie než ty, které uvedl autor.

Komentář: Toto ustanovení je podobné jako omezení u elektronických pramenů. Jde o to, aby řešitel neprokazoval správnost svého řešení v českém prostředí nedostupnými, unikátními, nedohledatelnými a nespolehlivými publikacemi, ale prameny přesně vymezenými. Doporučuje se, aby autor výrazy z odlehlých a obtížně dostupných pramenů dával do pomůcky.

8.4 Autorem uvedené prameny v elektronické podobě jsou pro řešitele závazné. Řešitel nesmí použít k dokládání jazykové a věcné správnosti výrazů jiná elektronická média a jiné internetové odkazy než ty, které uvedl autor.

Komentář: To platí i pro případy elektronických mutací tištěných publikací.

8.5 Pramen v tištěné knižní podobě nebo jiné tištěné podobě, musí být **běžně dostupný** v české komerční síti nebo v českých knihovnách.

Komentář: Běžně veřejně dostupnými tištěnými prameny se míní jejich dostupnost například v městských, obecních a regionálních knihovnách, nebo v knihkupectvích. Za běžně dostupné nelze považovat publikace lokálně distribuované.

8.6 Důkazní povinnosti při dokládání výrazů z jiných než uvedených tištěných knižních pramenů **má řešitel**. Ten musí výraz doložit přesnou citací knižního pramene (autor/autoři, název díla, vydavatelství, vydání, rok vydání, strana nebo heslo). Autor, vedoucí soutěže a odvolací komise mají právo vyžádat si po řešiteli **kopii titulní strany knihy, kopii strany s tiráží a kopii strany** dokládající jazykovou a věcnou správnost vpisovaného výrazu. Na vyžádání autora, vedoucího soutěže nebo odvolací komise musí řešitel sdělit, kde je tištěný knižní pramen **běžně** dostupný, nebo pramen posuzovatelům poskytnout.

Komentář: Řešiteli musí být dána možnost čerpat ze stejných pramenů, které měl k dispozici autor při tvorbě křížovky, neměl by ale být omezen u pramenů v knižní podobě jen na tyto prameny. Naopak u pramenů v jiné tištěné podobě a u pramenů v elektronické podobě nelze doložit řešení jinými prameny než těmi, které uvedl autor. Autor musí mít stále na mysli, že jeho citlivý přístup k užití pramenů se odrazí na hodnocení jeho tvorby ze strany řešitelů (např. v ČKL) i na regulérnosti soutěže. Řešitel naopak si musí být vědom rizik při dokládání správnosti svého alternativního řešení.

9. Limity počtu pramenů v korespondenčních soutěžích

9.1 V korespondenčních soutěžích svazu se zavádí nezbytné omezení počtu použitých pramenů. Pro počet pramenů, které autoři mohou v té které soutěži použít, se stanovují kvóty, do nichž jsou zahrnuty i prameny pro tajenky a pomůcky. U vícekolových soutěží platí omezení počtu pramenů pro každé kolo zvlášť. Výčet pramenů lze v jednotlivých kolech upravovat, ovšem pouze za dodržení podmínek limitů podle bodů 9.2 a 9.3. Změny v pramenech v průběhu soutěže musí autor zveřejnit.

Zkratky skupin pramenů:

CP	cizojazyčné publikace
EP	prameny v elektronické podobě, elektronické prameny
EPC	elektronické překladové slovníky a cizojazyčné zdroje
PD	prameny doporučené
PJTP	prameny v jiné tištěné podobě
PO	prameny ostatní
PS	překladové slovníky
PZ	prameny základní

Autoři křížovek pro korespondenční řešitelské soutěže svazu jsou povinni respektovat **omezení počtu pramenů podle bodů 9.2 a 9.3.**

9.2 Pro ČKL – skupiny B, C, D a nižší, Křížovkářskou kvalifikační soutěž (KKS), Křížovkářský desetiboj (KD), Lázeňské oříšky (LO) a další soutěže svazu nejmenované v bodě 9.3, platí limity:

A. Prameny v tištěné knižní podobě základní (PZ)	max. 20
B. Prameny v tištěné knižní podobě doporučené (PD)	max. 20
A + B	max. 35
C. Prameny v tištěné knižní podobě ostatní (PO) a v jiné tištěné podobě	max. 7
D. Prameny v tištěné knižní podobě ostatní cizojazyčné (CP) a překladové (PS)	max. 3
E. Prameny v elektronické podobě (EP a EPC)	max. 5
Celkem pramenů	max. 50 pramenů

9.3 Pro ČKL – skupinu A, Jemelíkovu luštitelskou akademii (JLA), Mezikroužkovou luštitelskou soutěž křížovkářů (MLSK) a Nolčovu křížovkářskou maturitu (NKM) platí limity:

A. Prameny v tištěné knižní podobě základní (PZ)	max. 20
B. Prameny v tištěné knižní podobě doporučené (PD)	max. 25
A + B	max. 35

C. Prameny v tištěné knižní podobě ostatní (PO) a v jiné tištěné podobě	max. 14
D. Prameny v tištěné knižní podobě ostatní cizojazyčné (CP) a překladové (PS)	max. 4
E. Prameny v elektronické podobě (EP a EPC)	max. 7
Celkem	max. 60 pramenů

10. Další regulace

10.1 Legendové a vpisované výrazy musí být v souladu s požadavky jazykové a věcné správnosti. Proto je třeba, aby se autoři i řešitelé vyhnuli při tvorbě a řešení ne plně ekvivalentním výrazům z částí N v *Českém jazykovém atlase* a výrazům nejistého významu (označených „?“ např. v kartotéce *Národního lexikálního archivu*, *Slovníku valašského nářečí* aj.), vše v daných kontextech. Použití takových výrazů se považuje za **chybu**. Na kartě NLA nesmí být rozpor mezi nadepsaným heslem a příslušným výrazem v textu karty. V takovém případě nelze na kartu odkázat. Rovněž nelze použít heslový výraz z vyhledávače, je-li zřejmý rozpor mezi tímto výrazem a výrazem na příslušné kartě NLA.

Komentář: Vedle chyb při přepisování hesel z ručně psaných karet NLA do hlavního hesláře (viz body 5.3 a 6) se v kartotéce NLA (i jiných pramenech) objevují hesla opatřená otazníky (např. DÁLE, DEŽM, DORA, GAZA, GURU aj.), škrty (např. DOMF – DOMFA) či rozpory mezi nadepsaným heslem karty a výchozím zdrojovým textem (např. z textu nesprávně odvozený tvar DEŠT). Ty ukazují pravopisnou nebo věcnou nejistotu či evidentní chybu zakladatele (autora) karty, kterou nelze přenášet do křížovek.

10.2 U některých pramenů v části **Prameny ostatní** (MSJM, RYS 1, RYS 2, RYS 3) jejich autoři v některých případech nerozlišovali mezi singuláry a plurály tam uvedených výrazů. Navíc u RYS 1, RYS 2 a RYS 3 je třeba věnovat zvýšenou pozornost volbě legendy, neboť výrazy v heslech nemají v řadě případů charakter synonym, ale jen odkazují na hlavní heslo, ve kterém teprve je (a někdy také není) výraz vysvětlen. Použití takto věcně nesprávných legendových či vpisovaných výrazů se považuje za **chybu**.

10.3 Opatrnosti je třeba rovněž při užívání *Českého slovníku věcného a synonymického* (ČSVaS). V některých případech lze totiž mít pochyby, zda je možné v rámci jednoho odstavce hesla v ČSVaS legendovat jiný výraz z téhož odstavce s ohledem na významový kontext a specifické nuance. Někdy může být obtížné stanovit jasnou a ostrou hranici mezi tím, co ještě je a co již není skutečným synonymem. K zamítnutí takového užití synonym je ovšem (v souladu s *Úvodními poznámkami* ČSVaS) zapotřebí podat důkaz, že vztah mezi výrazy přímo synonymický není.

II. SEZNAM ZÁKLADNÍCH PRAMENŮ (2019)

1.1.1 Normativní jazykové příručky

PČP	• <i>Pravidla českého pravopisu</i> , Academia, aktuální vydání po roce 2000
SSČ	• <i>Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost</i> . Academia, všechna vydání od roku 1978
SSJČ	• <i>Slovník spisovného jazyka českého</i> . Academia 1960–1971 (1–4) nebo 2. vydání (1–8), Academia 1989
ASCS	• <i>Akademický slovník cizích slov</i> . Academia 1995 a další vydání a dotisky
NASCS	• <i>Nový akademický slovník cizích slov</i> . Academia 2005 a další vydání a dotisky
MLUV	<i>Mluvnice češtiny</i> (1–3). Academia 1986–7
PMČ	<i>Příruční mluvnice češtiny</i> . NLN 2001
APČJ	Pravdová, Svobodová (eds.): <i>Akademická příručka českého jazyka se schvalovací doložkou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy</i> . Academia 2014

1.1.2 Encyklopedie

MČSE	<i>Malá československá encyklopedie</i> (1–6). Academia 1984–87
DID 2	<i>Velký slovník naučný</i> (1–2). Diderot 1999
DID 4	<i>Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích</i> (1–4). Diderot 1996-98
DID 8	<i>Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích</i> (1–8). Diderot 1999
UNI 1	<i>Nové universum A – Ž (nebo A – Z) – všeobecná encyklopedie</i> . Euromedia Group – Knižní klub 2003
UNI 2	<i>Universum A – Ž – encyklopedie pro 21. století</i> (1–2). Euromedia Group – Knižní klub 2006
UNI 4	<i>Universum – všeobecná encyklopedie</i> (1–4). Odeon 2002
UNI 10	<i>Universum – všeobecná encyklopedie</i> (1–10). Odeon 2000–2001

1.1.3 Slovníky a příručky

ČSVaS	Haller a kol.: <i>Český slovník věcný a synonymický</i> (1–3). SPN 1969–77
SČSaA	• <i>Slovník českých synonym a antonym</i> . Lingea 2007 a další vydání a dotisky
SYN	• Pala, Všianský: <i>Slovník českých synonym</i> . NLN 1994 a další vydání
NEOLOG 1	Martincová: <i>Nová slova v češtině – slovník neologizmů</i> . Academia, 1998
NEOLOG 2	Martincová: <i>Nová slova v češtině – slovník neologizmů 2</i> . Academia, 2004
SCS-R	• Rejman: <i>Slovník cizích slov</i> . SPN 1966 a další vydání
SCS-K	• Klimeš: <i>Slovník cizích slov</i> . SPN 1981 a další vydání
SCS-ED	• <i>Slovník cizích slov</i> . Encyklopedický dům 1993 a další vydání
CJC	Reisenauer: <i>Co je co?</i> (1–3). 2. vydání, Pressfoto 1982–84
KNAP 1	• Knappová: <i>Jak se bude jmenovat?</i> Academia 1978 a 1985
KNAP 2	• Knappová: <i>Jak se bude vaše dítě jmenovat?</i> Academia 1996 a další vydání
ZKR-ED	<i>Slovník zkratk</i> . Encyklopedický dům 1994

III. SEZNAM DOPORUČENÝCH PRAMENŮ (2019)

1.2.1 Jazykové příručky

PSJČ	<i>Příruční slovník jazyka českého (1–9)</i> . Státní nakladatelství 1935–57
ČJA	<i>Český jazykový atlas (1–5 a Dodatky)</i> . Academia 1992–2005
SNČ	• <i>Slovník nespisovné češtiny</i> . Maxdorf, všechna vydání od roku 2006
HUB	Hubáček: <i>Malý slovník českých slangů</i> . Profil 1988
Machek	• Machek: <i>Etymologický slovník jazyka českého</i> . Academia 1968 a další vydání
Rejzek	Rejzek: <i>Etymologický slovník jazyka českého</i> . Leda 2001

1.2.2 Všeobecné encyklopedie a slovníky

TNS	<i>Technický naučný slovník (1–7)</i> . SNTL 1981–86
TSN-ED	<i>Technický slovník naučný (1–8)</i> . Encyklopedický dům 2001–5
ČSBS	<i>Československý biografický slovník</i> . Academia 1992
ČBS	<i>Český biografický slovník XX. století</i> . Paseka 1999

1.2.3 Oborové encyklopedie, slovníky, příručky a odborné publikace

A. Sport

ETK	<i>Encyklopedie tělesné kultury (1–2)</i> . Olympia 1988
Sokol	Sokol: <i>Olympijské hry novověku</i> . Olympia 1974
MEA	<i>Malá encyklopedie atletiky</i> . Olympia 1990
MEF	<i>Malá encyklopedie fotbalu</i> . Olympia 1984
MEL	<i>Malá encyklopedie lyžování</i> . Olympia 1987
MELH	<i>Malá encyklopedie ledního hokeje</i> . Olympia 1986
MEOH	<i>Malá encyklopedie olympijských her</i> . Olympia 1982
MEŠ	<i>Malá encyklopedie šachu</i> . Olympia 1989
MET	<i>Malá encyklopedie tenisu</i> . Olympia 1985

B. Mytologie

Jordan	Jordan: <i>Encyklopedie bohů</i> . Volvox Globator 1997
ZAM-A	• Zamarovský: <i>Bohové a hrdinové antických bájí</i> . Mladá fronta 1970 a další vydání
ZAM-E	• Zamarovský: <i>Bohové a králové starého Egypta</i> . Mladá fronta 1979 a další vydání
SAK	<i>Slovník antické kultury</i> . Svoboda 1974

C. Věda

ESGV	<i>Encyklopedický slovník geologických věd (1–2)</i> . Academia 1983
EPM	Bernard a kol.: <i>Encyklopedický přehled minerálů</i> . Academia 1992
SZv	<i>Svět zvířat (1–12)</i> . Albatros 1997–2001

ČNŽ	České názvy živočichů. Národní muzeum Praha, všechny díly vyšlé od roku 1997
VLS	• Vokurka, Hugo a kol.: <i>Velký lékařský slovník</i> . MAXDORF 2002 a další vydání
BOT	Skalická, Větvíčka, Zelený: <i>Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin</i> . Aventinum, Praha 2012

D. Umění

LČL	<i>Lexikon české literatury (1–5)</i> . Academia 1985–2008
LČF	Březina: <i>Lexikon českého filmu</i> . Cinema 1996, 1998
Fikejz	Fikejz: <i>Slovník zahraničních filmových herců konce XX. století (1–2)</i> . Volvox Globator 2002
MEH	Smolka: <i>Malá encyklopedie hudby</i> . Editio Supraphon 1983
Matzner	Matzner a kol.: <i>Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby (1–4)</i> . Editio Supraphon 1983–1990

E. Ostatní

MSJM	Chvojka, Skála: <i>Malý slovník jednotek měření</i> . Mladá fronta 1982
RYS 1	Rystonová: <i>Byliny a jejich lidové názvy</i> . Vodnář 1996
RYS 2	Rystonová: <i>Průvodce lidovými názvy rostlin i jiných léčivých přírodnin a jejich produktů</i> . Academia 2007
RYS 3	Rystonová: <i>Lidové názvy rostlin i jiných léčivých přírodnin a jejich produktů. 1. a 2. část</i> . Nakladatelství Vodnář 2018
NCS	Hubinger: <i>Národy celého světa</i> . Mladá fronta 1985
PCS	Hlinka: <i>Peníze celého světa</i> . Mladá fronta 1987
KS-ZEM	Šach, Bareš: <i>Křížovkářský slovník – zeměpisné názvy</i> . Beta Dobrovský 1999
SLO-ČR	<i>Statistický lexikon obcí České republiky 2005</i> . Ottovo nakladatelství 2005
ZKR-EU	Elman: <i>Velký slovník zkratk Evropské unie</i> . East West Publishing Company 2000
ZKR-Č	Čálek: <i>Slovník zkratk</i> . Agrofin 2009

1.2.4 Překladové slovníky a cizojazyčné publikace

SSJ	<i>Slovník slovenského jazyka (1–6)</i> . Vydavateľstvo SAV 1959–68
SSJS	<i>Slovník súčasného jazyka slovenského</i> . Vydavateľstvo Veda, od roku 2006 dosud vyšlé díly
VSCS	• Šaling, Ivanová-Šalingová, Maníková: <i>Veľký slovník cudzích slov</i> . SAMO 1997 a další vydání

Komentář: Znak • upozorňuje na více vydání knih, která jsou aktuálně známá. U těchto pramenů musí autor uvést vždy rok vydání.

IV. NEPOVOLENÉ PRAMENY

Mezi nepovolené prameny patří všechny níže vyjmenované křížovkářské slovníky. Dále to jsou prameny, které nejsou v obecné rovině považovány za tzv. *jiné prameny*. To znamená, že autor ani řešitel křížovek v korespondenčních soutěžích svazu nemohou používat publikace vydané „pro vnitřní potřebu“, „tajné“, „přísně tajné“, tiskoviny krátkodobého použití, denní a bulvární tisk, magazíny, reklamní a jiné letáky, etikety zboží, rukopisy (dosud nevydaná díla), různé amatérsky vypracované a rozmnožené pomůcky, křížovkářské pomůcky a seznamy z jiných zdrojů než svazových, korespondenci apod.

Seznam dále uvádí konkrétní výčet knižních publikací, které nemohou být pro velký výskyt chyb či nekvalitní zpracování uznány pro dokládání jazykové i věcné správnosti výrazů. Jsou to následující publikace:

-
1. Stanislav Kubíček: *Co nenajdete v křížovkářském slovníku*. PLISKA, Frýdek-Místek 1992
 2. Pavel Veselka: *Můj křížovkářský slovník*. PLISKA, Frýdek-Místek 1993 a všechna ostatní vydání
 3. František Král: *Slovník pro luštitelé křížovek*. X-Egem, Nova a Knižní klub, Praha 1997; X-Egem, Praha 2006
 4. V. Koudelka, M. Káňa: *Křížovkářský slovník*. 3. a 4. vydání (Ústí n. Labem, Brno) – uznává se jen 1. a 2. vydání; pozdější vydání vznikala novým přepisem, při němž se objevila řada chyb
 5. Kolektiv autorů: *Křížovkářský slovník*. Dialog, Ústí nad Labem, všechna vydání a modifikace
 6. Peter Krajčír: *Lexikon křížovkáře*. Petrklíč 1996, 2000 (překlad ze slovenštiny)
 7. Tabulka A. *Seznam chemických prvků podle atomového čísla*. In: Rejman, *Slovník cizích slov*. SPN Praha 1971
 8. Jaroslav Hubáček: *Výběrový slovník českých slangů*. Spisy Filozofické fakulty Ostravské univerzity. Ostrava 2003
 9. Kolektiv autorů: *Nový křížovkářský slovník*. GEN, Liberec – všechna vydání
 10. *Slovník pro každého křížovkáře*. Speciál čtrnáctideníku Blesk Nedělní Křížovky. Ringier Axel Springer CZ, a. s., 2014 a další mutace tohoto slovníku
 11. *Římská čísla*. Na pomoc řešitelům. In: *Panoráma křížovek* 6/1997, 118–124

Schváleno OKK v roce 2018, platnost od 1. ledna 2019.